

Comisiwn
Cydraddoldeb a
Hawliau Dynol

Equality and
Human Rights
Commission

Cadeirydd, David J Rowlands AC
Y Pwyllgor Deisebau
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
CF99 1NA.

SeneddPetitions@Assembly.Wales

Rhagfyr 18, 2018

Annwyl David J Rowlands AC,

Deiseb P-05-806: Galwn am i bob adeilad yng Nghymru gael ei ddyfarnu â Rhif Tystysgrif Mynediad yn debyg i'r Dystysgrif Hylendid Bwyd

Diolch am eich llythyr wedi'i ddyddio Tachwedd 2.

Rydym yn croesawu'n gynnes ystyriaeth y Pwyllgor o'r ddeiseb yn galw ar bob adeilad yng Nghymru i gael ei ddyfarnu â Rhif Tystysgrif Mynediad yn debyg i'r Dystysgrif Hylendid Bwyd. Fe'i hystyriwn yn gynnig diddorol a chroesawem archwiliad pellach ar sut fyddai'n gweithredu ar waith, gyda chynllun gwirfoddol yn un opsiwn posib.

Mae bod ag adeiladau gwbl hygyrch yn ddaliad canolog hawl pobl anabl i Fyw'n Annibynnol. Mae ymgynghoriad Llywodraeth Cymru ar hyn o bryd ar ei Fframwaith diwygiedig ar gyfer Gweithredu ar Fyw'n Annibynnolⁱ yn gyfle allweddol ar gyfer gwneud cynnydd tuag at y nod hwn. Bydd y Comisiwn yn amlygu'r mater hwn yn ystod y broses ymgynghori ac efallai bydd y Pwyllgor yn dymuno ystyried cyflwyno cynrychiolaeth i Lywodraeth Cymru hefyd. Bydd yn angenrheidiol i Lywodraeth Cymru ystyried ei chymhwysedd deddfwriaethol parthed cydraddoldeb a'r amgylchedd adeiledig, gyda Deddf Cydraddoldeb 2010 yn ddeddfwriaeth y DU.

Bydd y Comisiwn yn croesawu gohebiaeth yn y Gymraeg a'r Saesneg.

The Commission welcomes correspondence in Welsh or English.

Bloc 1, Cainc D, Adeiladau Llywodraeth, Heol Santes Agnes, Caerdydd, CF14 4YJ

Block 1, Spur D, Government Buildings, St Agnes Road, Cardiff, CF14 4YJ

Ffôn/Tel: 02920 447 710 | **E-bost/Email:** wales@equalityhumanrights.com

www.equalityhumanrights.com

Diolch am godi pryderon â ni a soniwyd amdanynt yn ystod eich sesiynau tystiolaeth nad yw darpariaethau Deddf Cydraddoldeb 2010 parthed mynediad i adeiladau ac, yn ehangach, mynediad i wasanaethau, yn cael eu cadw atynt.

Fel y gwyddoch efallai, mae Pwyllgor Menywod a Chydraddoldeb Senedd y DU ar hyn o bryd yn ymgymryd ag Ymchwiliad i 'Gorfodi'r Ddeddf Cydraddoldeb: y gyfraith a rôl y CCHD'ⁱⁱ. Mae'r ymchwiliad hwn yn bwrw golwg ar bwyntiau cyffelyb yr ydych wedi'u hamlygu ac, wrth ymateb, mae'r Comisiwn wedi codi pryderon am ba mor anodd yw hi i unigolion ddeall eu hawliau o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 ac i gael mynediad i dribiwnlysoedd a llysoedd i gael unioniad. Isod amlinellwn ein pryderon allweddol yr ydym wedi'u crybwyll â'r Pwyllgor Menywod a Chydraddoldeb.

Cydymffurfio â Deddf Cydraddoldeb 2010

Yn bennaf seilir gorfodi hawliau cydraddoldeb ym Mhrydain ar gamau cyfreithiol wedi'u dwyn gan unigolion. Galwodd y Comisiwn ar Lywodraeth y DU i gymryd camau brys i fynd i'r afael â'r diffygion difrifol a pharhaus wrth geisio mynediad i gyfiawnder.

Cyn belled â bod gorfodi hawliau dynol yn seiliedig ar gyfreitha sifil, caiff hygyrchedd y system cyfiawnder ei danseilio gan:

- Ddiffyg ymwybyddiaeth o hawliau cydraddoldeb, wedi'i waethygu gan gyfyngiadau ar fynediad i gyngor cyfreithiol yn y dyddiau cynnar a gyflwynwyd gan Ddeddf Cymorth Gyfreithiol, Dedfrydu a Chosbi Tramgwyddwyr 2012 (LASPO);
- Cymhlethdod a chost cyfreitha a meddyginiaethau annigonol, a all fod yn waharddol i unigolion yn gorfodi'u hawliau o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010, neu greu anghymhellion cryf rhag cyflwyno hawliad;
- Toriadau i gymorth cyfreithiol, yn enwedig yng Nghymru a Lloegr, gan gynnwys rhwystrau a gododd wrth weithredu'r porth ffôn gorfodol;
- Methiant i wneud addasiadau rhesymol yn y system llys;
- Diffyg rhannu data a gwybodaeth, gan gynnwys nodweddion gwarchodedig defnyddwyr llys, yn ei sgil ceir darlun aneglur o

Bydd y Comisiwn yn croesawu gohebiaeth yn y Gymraeg a'r Saesneg.

The Commission welcomes correspondence in Welsh or English.

Bloc 1, Cainc D, Adeiladau Llywodraeth, Heol Santes Agnes, Caerdydd, CF14 4YJ

Block 1, Spur D, Government Buildings, St Agnes Road, Cardiff, CF14 4YJ

Ffôn/Tel: 02920 447 710 | **E-bost/Email:** wales@equalityhumanrights.com

www.equalityhumanrights.com

ddefnyddwyr llys a sut gaiff cryn nifer o hawliadau Deddf Cydraddoldeb 2010 eu cyflwyno gerbron llysoedd sirol.

Efallai byddwch am gyfeirio at ein cyflwyniad llawnⁱⁱⁱ ar gyfer manylion pellach a'n hargymhellion i orchfygu'r pryderon hyn.

Rôl y Comisiwn

Cafodd y Comisiwn ei sefydlu gan y Senedd gyda chylch gwaith eang a'r disgwyliad y byddai'n gweithredu fel gorfodwr strategol o gyfraith cydraddoldeb. Mae'n bwysig deall na chafodd y Comisiwn ei sefydlu, ac ni chafodd fyth adnoddau i gefnogi nifer fawr o achosion gwahaniaethu unigol neu gamau gorfodi uchel eu hamlder.

Fel gorfodwr strategol, canolbwyntia'r Comisiwn ar sut y gall cyflawni gwelliannau i'r gyfraith, polisi ac arfer drwy ddefnyddio'r holl bwerau sydd ganddo wrth law mewn ffordd gydlynol. Mae ein gweithgaredd cydymffurfio a gorfodi yn cynnwys sbectwm o weithgareddau wedi'u hanelu at sicrhau cydymffurfiaeth â'r gyfraith, o ddarparu gwybodaeth a chyngor i unigolion a sefydliadau ar gyfraith cydraddoldeb i ymgymryd â chyfreitha a chamau gorfodi gan ddefnyddio pwerau gorfodi ffurfiol.

Er mwyn gwneud ein gorau glas fel gorfodwr strategol, galwodd y Comisiwn am welliannau i'n pwerau i gasglu gwybodaeth i lywio'n gorfodaeth. Yn arbennig, rydym yn ceisio cael y llinell gyngor ffôn yn ôl yn cynnig cyngor i'r cyhoedd ar wahaniaethu a hawliau dynol (a oedd gennym gynt cyn i Lywodraeth y DU ei drosglwyddo i'r Gwasanaeth Cyngor a Chymorth Cydraddoldeb). Mae'r llinell gymorth yn gyfarpar hanfodol i gefnogi'r Comisiwn i gysylltu â phobl ym Mhrydain sydd ar lawr gwlad, deall eu profiad gwahaniaethu a gweithredu pan fo'n briodol. Gan ddefnyddio'r wybodaeth a'r data a ddarperir gan y gwasanaeth, byddem yn gallu cymryd camau sydd wedi'u targedu i gefnogi mwy o bobl ddatrys cwynion, yn ogystal â herio gwahaniaethu systemig.

Bydd y Comisiwn yn croesawu gohebiaeth yn y Gymraeg a'r Saesneg.

The Commission welcomes correspondence in Welsh or English.

Bloc 1, Cainc D, Adeiladau Llywodraeth, Heol Santes Agnes, Caerdydd, CF14 4YJ

Block 1, Spur D, Government Buildings, St Agnes Road, Cardiff, CF14 4YJ

Ffôn/Tel: 02920 447 710 | **E-bost/Email:** wales@equalityhumanrights.com

www.equalityhumanrights.com

Cynllun Strategol y Comisiwn 2019 - 2022

Mae Cynllun Strategol Drafft y Comisiwn ar gyfer 2019 – 2022^{iv} yn cynnwys nod blaenoriaeth ar gyfer gwneud trafndiaeth gyhoeddus a'r amgylchedd adeiledig yn hygyrch i bobl anabl a phobl hŷn er mwyn cefnogi'u cynhwysiant economaidd a chymdeithasol.

Byddem yn croesawu unrhyw farn y gallai fod gan y Pwyllgor i gynorthwyo wrth lunio'n Cynllun Strategol 2019 - 2022, yn ogystal ag ar orfodi Deddf Cydraddoldeb 2010, tuag at y nod o amddiffyn a hybu hawliau pobl anabl yn bellach yng Nghymru.

Os ydych am wybodaeth bellach i'ch cynorthwyo wrth ystyried y ddeiseb, rhowch wybod i ni.

Yr eiddoch yn ddiffuant,

Ruth Coombs

Pennaeth Cymru

Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol

ⁱ Action on Disability consultation: <https://beta.gov.wales/action-disability-right-independent-living>

ⁱⁱ Enforcing the Equality Act: the law and the role of the EHRC:

<https://www.parliament.uk/business/committees/committees-a-z/commons-select/women-and-equalities-committee/news-parliament-2017/enforcing-the-equality-act-launch-17-19/>

ⁱⁱⁱ Available under October 2018: <https://www.equalityhumanrights.com/en/legal-responses/consultation-responses>

^{iv} Equality and Human Rights Commission Draft Strategic Plan 2019 -2022 consultation:

<https://www.equalityhumanrights.com/en/publication-download/draft-strategic-plan-2019-2022>. Survey available: <https://www.equalityhumanrights.com/en/our-work-have-your-say>

Bydd y Comisiwn yn croesawu gohebiaeth yn y Gymraeg a'r Saesneg.

The Commission welcomes correspondence in Welsh or English.

Bloc 1, Cainc D, Adeiladau Llywodraeth, Heol Santes Agnes, Caerdydd, CF14 4YJ

Block 1, Spur D, Government Buildings, St Agnes Road, Cardiff, CF14 4YJ

Ffôn/Tel: 02920 447 710 | **E-bost/Email:** wales@equalityhumanrights.com

www.equalityhumanrights.com